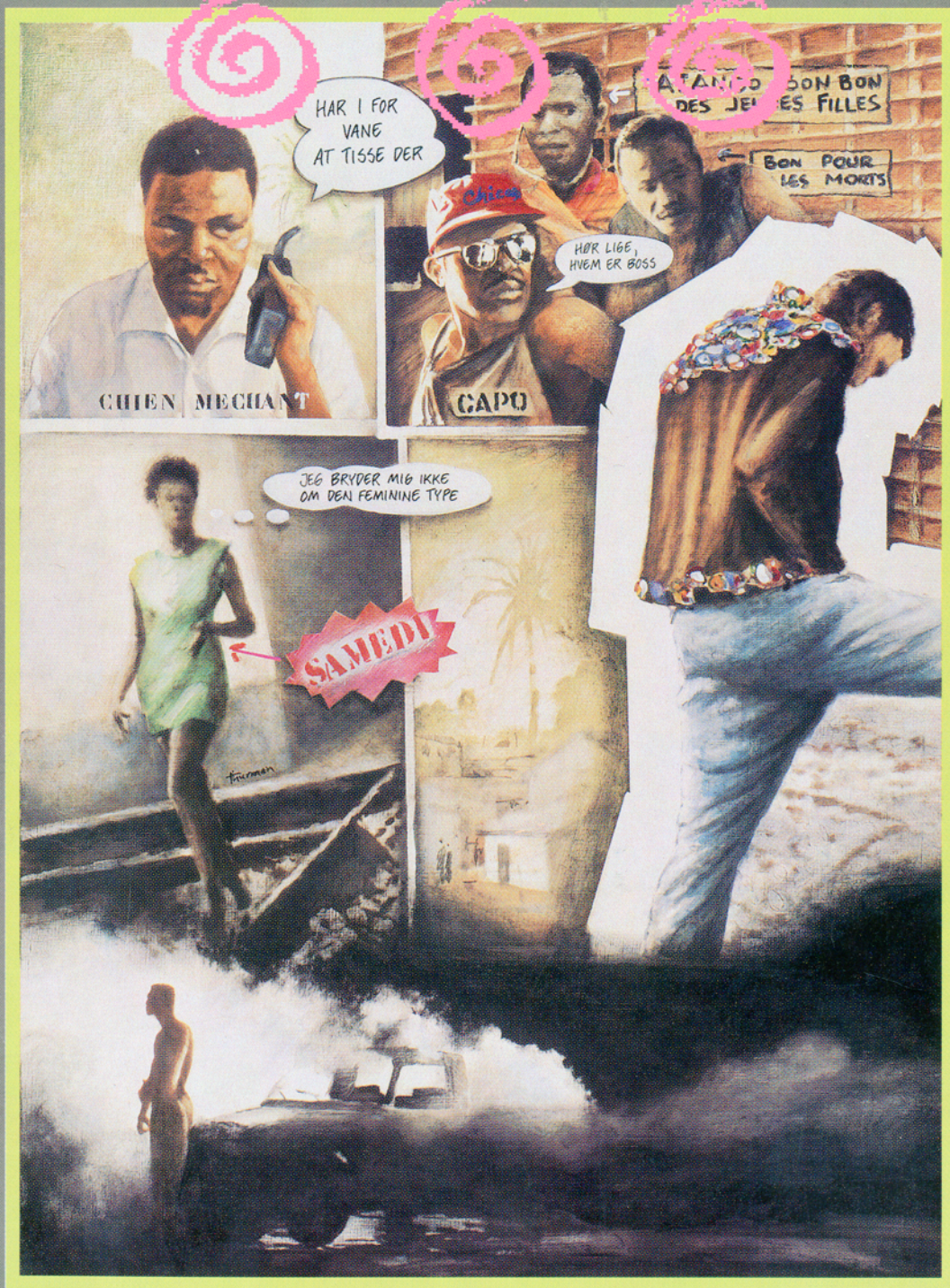

KVARTERET MOZART

Kvarteret Mozart

Først stikker hovedpersonerne på skift hovedet op i kameraet og præsenterer sig, selvbevidst og trodsigt, siden tager handlingen fart. Og det går stærkt, når den unge instruktør, Jean-Pierre Békolo, skal beskrive de unges liv i bydelen Mozart, som ligger i den store havneby Douala i Cameroun. Tempoet er hæsbæsende, rytmen rap-agtig, musikken svingende og humoren langt under bælttestedet.

Inspireret af musikvideoen, som han tidligere har arbejdet med, er det lykkes Békolo at skabe et filmsprog, som er noget ud over det sædvanlige. Men det er indholdet i filmen også. Traditionel magi og moderne international popkultur blandes sammen i en veloplagt komedie, som på samme tid opleves velkendt og fremmedartet.

Handlingen

Kvarterets høvding er en rapkæftet tøs, som er "stolt som er kvinde, der aldrig har været i lag med en mand". Da hun en dag er på besøg hos troldkvinden, Mama Thécla, falder snakken ikke helt tilfældigt på forholdet mellem mænd og kvinder, og tøsen spørger grinnende den gamle: ville du egentlig helst være en mand eller en kvinde? Efter et øjeblikks overvejelse lyder det: en kvinde i en mands

krop. Det var stikordet: Kvarterets høvding, som er nysgerrig efter at lære kærlighedens veje at kende, bliver tryllet om til en flot ung fyr kaldet Minfyr. Hans pludselige optræden i kvarteret vækker undren, men på den lokale bar blandt de andre unge barløver er han velkommen. Han taber i et væddemål og skal derfor nedlægge den første pige, som kommer forbi. Det viser sig at være Lørdag, politikommisærens smækre datter, og de to bliver forelskede i hinanden. Da kærligheden efter mange forviklinger er fuldbyrdet, forsvinder Minfyr for atter at blive til en pige, men Kvarterets høvding har af sit "kønsskifte" lært, at hun aldrig vil gå ud med en fyr, før han har bevist, at han elsker hende...

Rundt omkring Minfyr og Lørdag møder vi en lang række af kvarterets mere eller mindre aparte typer. Først og fremmest Mama Thécla, som for at sætte det lille trylleeksperiment i det rette lys, vælger at optræde som Panka. Han er en kendt og frygtet skikkelse i afrikansk mytologi, fordi han har den egen-skab, at han kan få mændenes kæreste øje og foretrykne samtaleemne - "jernet"- til at forsvinde ved at trykke dem i hånden. Sidst i filmen forklarer Mana Thécla sig til Kvarterets Høvding: det er den eneste måde, hvorpå man kan svække deres hovmod.

Lørdags far, politikommisæren, kaldet Gale hund, har nok at se til. Samtidig med at han over walkie-talkien diskuterer 'politiproblemer' med sin underordnede, Hugorm, skal han forsøge at styre sin ustyrlige datter, samt præsenterer børnene for deres 'nye mor', hans

anden kone. Uheldigvis er den første kone ikke bare til sinds at forlade hjemmet, så der opstår husspektakler og politiet må tilkal-des...'Hugorm' mener sig imidlertid ikke i stand til at gribe ind i chefens hjem. Skrædderen Atango, som praler af at være uddannet ved Sorbonne, kalder sig med stolthed Pigernes Slikkepind. Nu syr han til pigerne i kvarteret mod betaling i naturalier og føler sig som den naturlige rådgiver for kvarterets nye hjerteknuser, Minfyr.

Den katolske præst har travlt ved sin computer, men han er parat til at velsigne hvadsomhelst, inklusive flerkoneri, når blot det passer ind i hans time-maneger og der er en flaske whisky på højkant.

En ungdomsfilm i en hybridkultur

Békolo er midt i 20'erne og repræsenterer en ny generation og uden tvivl en ny fase i Afrikas kulturhistorie.

Han er vokset op i storbyen, i et afrikansk land, som for længst har opnået sin politiske selvstændighed, men som stadig er i en proces for at finde en bæredygtig national identitet, økonomisk, kulturelt, ja, på alle planer. Békolo oplever selv dette samfund som

"en bastard, hvor traditionel og moderne kultur er blandet op. Folk bruger traditionen, når det passer i deres kram. For eksempel har politimesteren to koner selv om han ved, at det er imod loven. Polygami er en del af den traditionelle kultur, men det er også en måde at udnytte kvinder på. - Og afrikanere tager fat om europæisk kultur på en forkert måde. For eksempel er der ingen i kvarteret Mozart, som ville kunne fortælle, hvem Mozart var."
"Sandheden er, at vi lever i en hybrid kultur - derfor har jeg valgt den titel på min film"

Det er dette samfund, Békolo har villet lave en film om med Kvarteret Mozart. En flydende multikultur, hvor det gamle og det nye overlapper hinanden eller er i konflikt. Et tradition-

nel, familiebaseret samfund kontra forbruger-samfundets materialisme, egoisme og dobbeltmoral. Magi og mytologi kontra international pop-kultur med amerikanske TV-serier, musikvideoer, dameblade. I filmen diskuteres i flæng raceproblemer i USA, Mandelas kamp og prinsesse Carolines sidste menstruation. Ligesom andre store komedieforfattere før ham, vil Békolo skabe en bevidsthed hos folk om, hvad det egentlig er, de gør, ved at få dem til at le af sig selv:

"jeg har prøvet at lave en populær film, hvor folk kan se sig selv og more sig"

Det sociale engagement i filmen er ikke til at tage fejl af. Det fremtræder ikke i den velkendte socialrealistiske form, hvor de gode oprørere kæmper mod de onde kolonisatorer, og hvor konklusionen lyder: til kamp. Virkelighedens verden er mere kompliceret end som så, og der må andre virkemidler til for at beskrive den. Békolo mener ikke, at det kunstneriske og sociale udsagn i en film overhovedet kan skilles. *"Jeg kan ikke bare glemme den sammenhæng, jeg kommer fra, Afrikas udvikling og problemerne i den forbindelse."*

Lidt om landet

Cameroun var først en tysk koloni, men blev efter Tysklands nederlag i 1. verdenskrig til-delt Frankrig, som landet siden har været tæt knyttet til. Det grundlæggende element i dette koloniforhold har selvfølgelig været de europæiske landes interesse i områdets ressourcer: slaver, bananer, gummi, kaffe m.v. Men et andet forhold er nok så vigtigt i denne sammenhæng: kulturpåvirkningen, som her kort skal skitseres.

Det er hundreder af år siden, at den hvide mand første gang betrødte den sorte Afrika. Og lige så længe har han forsøgt at bibringe afrikanerne fornuft, logik og kristendom istedet for den udbredte tro på ånder, intuition og tradition. Frankrig var det af kolonilandene, som gik længst i denne bestræbelse. Med deres storstilede 'assimilationsprogram' ville de gøre afrikanerne til gode franskmænd; de skulle have stemmeret og være repræsenterede i den franske parlament.

Efter 2. verdenskrig lykkedes det at uddanne en afrikansk elite, som var tilstrækkelig 'civiliseret' i vestlig forstand til, at man trygt kunne overdrage den magten ved den formelle uafhængighed i 1960. Ahidjo blev præsident og han blev siden efterfulgt af sin tro minister Biya. Ét parti var ifølge dem tilstrækkeligt til at repræsentere folkets interesser, og de folk, som mente noget andet, blev fængsel, tortureret eller dræbt.

Parallelt med de hvides hjernevask af afrikanerne, har der så været afrikanere, flere og flere efter 2. verdenskrig, som har reageret ved at sige: vi har vores egen kultur, vores egen historie, lad os tage udgangspunkt i den. Vi vil selv bestemme, hvordan vores samfund skal indrettes. De seneste år er kravet om demokrati og reel medindflydelse vokset. Men selv om regeringen har tilladt flere partier at stille op, så er der stadig lang vej til demokrati og reel ytringsfrihed. og man taler om den anden uafhængighedsbølge i Afrika, uafhængighed fra den korrupte elite, som siden 60'erne har hersket enerådigt. Spørgsmålet om, hvilken konkret form et afrikansk demokrati skal have, er således et af de 'varme' blandt afrikanske intellektuelle og progressive politikere.

Denne voldsomme historie, med både fremmede og lokale tyranner, har frem til idag spillet en central rolle i det afrikanske kulturliv, og ikke mindst i afrikansk film, men for de unge idag er det verden her og nu, som kræver stillingtagen. Et kig på Békolos film bekræfter dette: to temaer spinder sig ind i filmen omkring handlingen: kærlighed, sex og kønskamp - og samfundsatire...

Kærlighed, sex og kønskamp

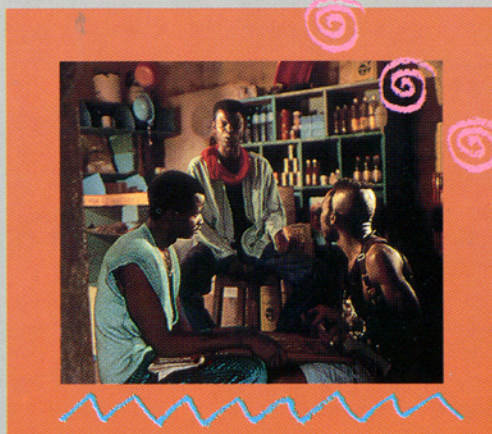
Békolo siger i en kommentar om filmen: *"Det siges ofte, og ikke kun nedsættende, at kvinder bliver mere og mere som mænd og sorte som hvide. Jeg har ført dette ud i sin yderste konsekvens"*

Det klassiske spørgsmål om, hvad det egentlig er mænd og kvinder søger i mødet med hinanden, bliver stillet på en ny måde i denne film, hvor magien giver mulighed for at træde i det andet køns skikkelse. Og det er næppe tilfældigt, at det er kvinderne, som bliver de udfarende:

"I denne sex-farce, hjælper kvinders visdom og heksekraft dem til at genetablere en magtbalance i denne sexistiske verden."

Som en konsekvens af denne stærke position bliver det også mændenes svage punkt, som kommer i centrum. Kastraktionsangsten - tænk, hvis de nu mistede den. Mændene i filmen må flere gange gribe sig i skridtet - en lille nervøs gestus, som i øvrigt er kendt også i andre dele af verden... Og man må endnu engang spørge sig selv, om organets, dets størrelse og aktivitet virkelig er så afgørende for mændenes magt og selvforståelse? Kvarterets Høvding, den lille pige, søger i filmen svar på, hvordan det er at blive kvinde og i den søgen konfronteres hun så med mændenes tilsvarende problem: hvordan bliver man er rigtig Mand. Et usædsvnlig

pågående spørgsmål, når det samtidig stilles i et miljø, som i høj grad er præget af en internationale popkultur, hvis absolutte "konge", Michael Jackson, ifølge filmen "ikke engang kan få den op at stå". Noget tyder på, at Békolo vil beskrive et samfund med alvorlige potens-problemer, i bredeste forstand.

Når filmens morale i slutningen fremsættes som en cliché "før jeg går ud med en fyr, må han bevise, at han elsker mig oprigtigt", studser man. Var det det hele?

Udover at budskabet selvfølgelig er sandt, så peger selve formen, clichéen, i retningen af andre fortolkningsplaner, som dels går i retning af en mere explicit samfundssatire, dels peger på selve formelsperimentet.

Samfundssatire

Sultanen og åndemageren er stadig helt centrale figurer i det afrikanske samfund. En afrikaner, hvor uddannet han eller hun end måtte være, vil sjældent undlade at lytte til sin åndemager i tilfælde af store problemer. Så for en afrikaner er der ikke noget mystisk ved Mama Théclas indgriben og i filmens øvrige magiske indslag.

Sultanen optræder ikke i Kvarteret Mozart. Men der findes stadig sultaner i Cameroun, som opretholder en vis grad af selvstyre i deres område. Sultanvældet er, som en del af det traditionelle Afrika, knyttet til landområderne, men det er udtryk for en afrikansk styreform, en afrikansk måde at administrere et lokalsamfunds fællesinteresser, og som sådan er det fælleseje for afrikanerne. I bydelen Mozart styres hverdagslivet af én, som kunne betegnes som sultanens moderne modpol, politikommisæren, som set i samfundssatirens perspektiv er tæt på at være filmens hovedperson. Hvor de unge hovedpersoner, mænd som kvinder, er skildret med kærlighed og forståelse, så er der ikke levnet

megen respekt til Gale Hund. Denne lidt for velnærede mand mister al værdighed, når han - støttet til den moderne verdens feticher, bilen og walkie-talkien - indhenter en stakkels lam mand i en sofacykel. Eller når han desperat forsøger at få konerne ved vandposten til at stoppe deres sladder og grin. Den myndighed, som burde danne rammen om det lille tæt og kærligt forbundne lokalsamfund, er uhjælpelig til grin. Dybest set er situationen tragisk - hvordan skal en bydel, et land eller et kontinent klare sig, når der ikke findes en værdig 'forvalter'. Stemningen i filmen er til gengæld ikke tragisk, for svaret ligger i selve filmen: i bydelen Mozart lever befolkningen i et tæt og engageret fællesskab. Alle ved alt om alle, konerne ved vandposten er nyhedsformidlere og Lørdags lillebror har fortrolige informationer på alle. Denne viden bliver brugt på godt og ondt, men den ligger som et sikkerhedsnet under befolkningen. Vigtigst er det imidlertid nok, at Kvarterets egentlige høvding og håb, åbenbart er en ung tøs, som kræver ærlighed og kærlighed, før hun skal engagere sig i noget. Spørgsmålet om ærlighed og værdighed, ikke mindst blandt ansvarlige ledere, er vigtigt for Békolo. Han er i øjeblikket igang med en film om Thomas Sankara, som var præsident i Burkina Faso fra 1983 og til han blev myrdet i 1987.

"I Afrika har gamle mennesker kultur og religion, men unge har intet håb. Sankara var den eneste politiker, som gav håb. Jeg vil gerne have folk til at forstå, at de må tænke og handle som ham, hvis de vil ændre noget."

En fotoroman, en musikvideo eller en sædekomedie à la Molière?

Det er muligt at finde træk fra mange forskellige genrer og medieformer i Kvarteret Mozart. Og den cliché-agtige morale til slut skærer budskabet ud i pap: filmen har ikke ambitioner

om at fortælle en historie på samme måde som europæerne gør det. Der leges med fortællestrukturen og synsvinklen, og persontegningen er stereotyp med tegneserieagtige figurer. Som sådan kan filmen siges at have postmoderne træk, men filmen beskriver ikke en postmoderne verden. Personerne lever godt nok i en hybrid-kultur, men uden tendens til opløsning, vold og magtesløshed. Kvarteret Mozart stiller denne situation til skue, og bidrager dermed til at klargøre præmisserne for en kulturudvikling defineret af afrikanerne selv.

Litteraturhenvisninger:

The historical dictionary of Cameroun, M. DeLancey, 1990
 West Africa since 1800, Webster and Boahen, Longman 1980
 Modern Africa, a social and political history, B. Davidson, Longman 1992
 La France et l'Afrique noire, skoleradiohæfte, 1980.
 De l'Empire français à la décolonisation, Per-villé, Hachette 1991
 "Verdensmusik", KONTAKT nr.2 1987/88
 Blanc d'ébène et Quartier Mozart, lærebog i fransk. Tove Overgaard, under udgivelse på Forlaget Systime.
 Video:
 Cameroun - et spirende demokrati. 25 min.
 Distribution: Mellemløst Samvirke.

Kvarteret Mozart

Cameroun 1992

længde 80 min

Originaltitel: Quartier Mozart

Instruktør: Jean Pierre Bekolo

Manuskript: Jean Pierre Bekolo

Fotograf: Régis Blondeau

Lyd: Newton Aduaka, Christophe Tizi

Klip: Jean Pierre Bekolo

Musik: Philip Nikwe

Produktion: Kola Case

Medvirkende:

Kvarterets Høvding: Joëlle Bekolo

MinFyr: Serge Amougou

Lørdag: Sandrine Ola`a

Politikommisæreren Gale Hund: Jimmy Biyong

Atango, Pigernes Slikpind: Essindi Mindja

God For Er Død: Timolèon Boyogueno

Sytsalla, 1.kone: Geneviève Ngo Ntamack

Kongossa, 2.kone: Madeleine Messengue

Særlig Udsending: Felix Djoyem

Panka: Seidou Abatcha

Import: SPOR filmimport

Biografdistribution: Husets Biograf

Oversættelse: Lya Moestrup

PR: Palle Vedel

Pjecetekst: Tove Overgaard og Annette Holm

Udgivet af Statens Filmcentral

Layout : Thomas Olivarius

Med støtte fra DANIDA.

Videodistribution:

Statens Filmcentral

København: 3315 8343

Århus: 8613 2800

SFC

STATENS FILMCENTRAL